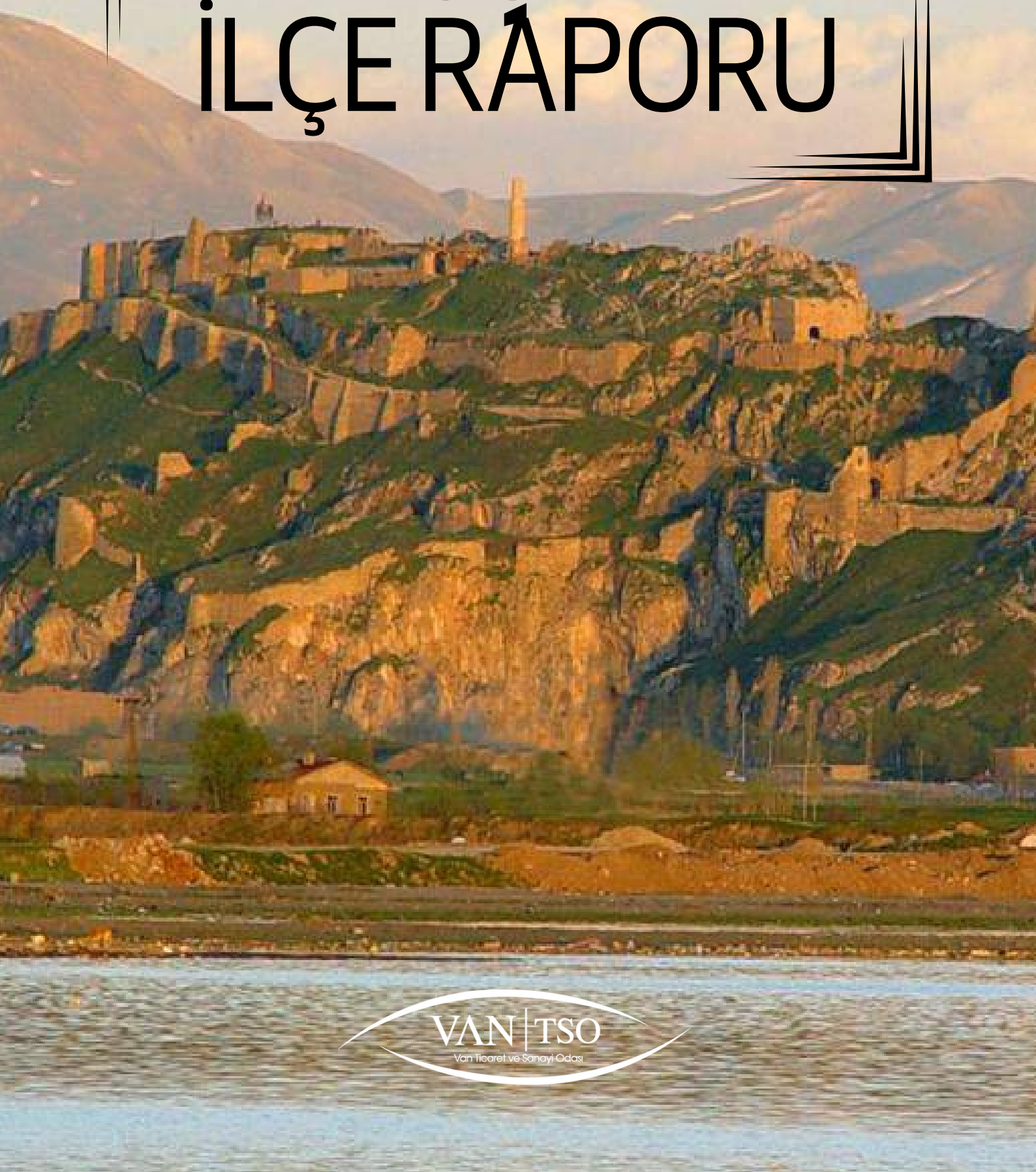

2023

TUSBA İLÇE RAPORU

VAN|TSO
Van Ticaret ve Sanayi Odası

Tuşba Tarihçesi:

Tuşba, 12 Kasım 2012'de TBMM'de kabul edilen 6360 sayılı kanun ile Van merkez ilçesinin ikiye bölünmesi sonucu ilçe olmuştur. Nüfus bakımından Van'ın en büyük 3. ilçesi unvanını alan Tuşba aynı zamanda Van'ın eski adıdır. 67 mahallesi vardır.

Tuşba Coğrafyası:

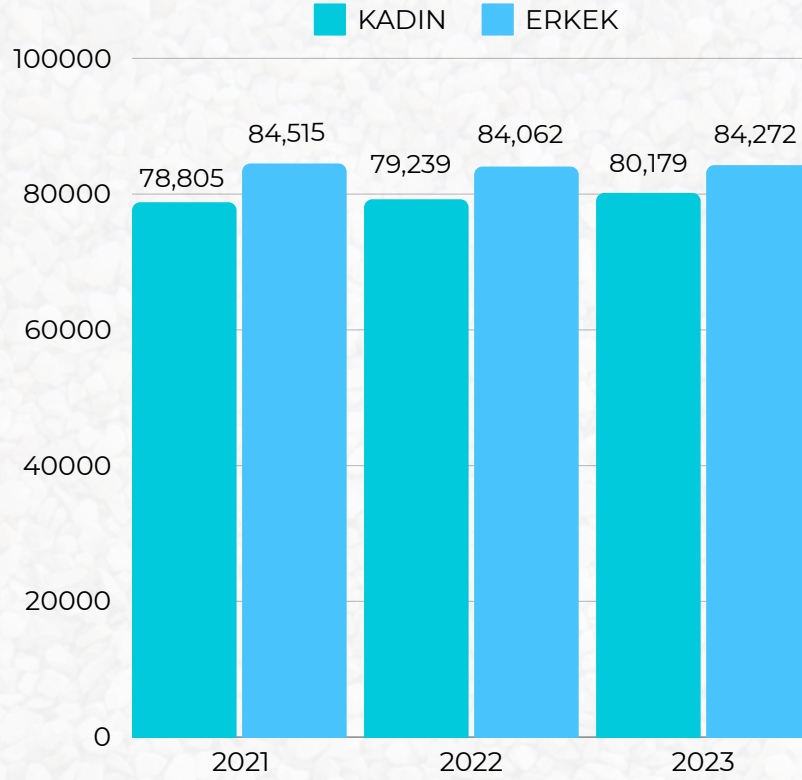
Kuzeyden Muradiye İlçesi, batıdan Van Gölü, doğusunda İpekyolu İlçesi ve Erçek Gölü ile komşudur.

İklim Rakımı 1726 metre olan olan ilçemizde karasal iklim hakimdir. Yazlar az yağışlı ve serin , kışlarsa soğuk ve kar yağışlı geçer.

Kışın çevresine göre ılık kalan Van Gölü, bu mevsimde kıyısındaki sahaların sıcaklıklarının fazla düşmesini önlediği gibi, yazın da fazla yükselmesine engel olarak karasallığı bir dereceye kadar azaltmış olur. Yüz ölçümü: 1427 Kilometre karedir.

Tuşba Nüfusu

Tuşba Nüfus Yapısı:

2023 yılı sonunda adrese dayalı nüfus sistemi verilerine göre Tuşba'nın toplam nüfusu **164 bin 451** kişi olarak hesaplanmıştır. Van ili büyükşehir statüsüne kavuştuktan sonra ilçeye bağlanan mahallerle birlikte ilçe nüfusu artmıştır. Nüfusun **80 bin 179**'unu kadın **84 bin 272**'sini erkek nüfusu oluşturmaktadır.

Tuşba İlçe Ekonomisi:

Tuşba ve İpekyolu'ndan oluşan merkez ilçeler, tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin en yoğun olduğu ilçelerdir. Van ili genelinde yapılan 56 farklı tarımsal faaliyetten 43 adedinin merkez ilçelerde gerçekleştiği görülmektedir. Diğer ilçelerde olduğu gibi bu ilçede de hayvancılık ve tarım görülmektedir. İlçe son 10 yıldır turizm alanında da aktif olmaya başlamıştır.

Tarım:

Kuru tarım, sulu tarım ve bağ-bahçe alanlarının il genelindeki dağılımına bakıldığında kuru tarım arazilerinin kuzeyde bulunan Erciş, İpekyolu, Tuşba, Özalp ve Saray ilçelerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Sulu tarım alanları ise il geneline yayılmakla birlikte, ağırlıklı olarak Van Gölü çevresinde ve delta alanlarında yer almaktadır. Oldukça küçük bir alan kaplayan Bağ-bahçe alanları ise Tuşba, İpekyolu, Erciş, Edremit, Gevaş ve Çaldıran ilçelerinde bulunmaktadır. Tarım arazileri bakımından Tuşba sınırları içerisinde bulunan toplam tarım arazi miktarının 315.068 dekar olduğu görülmektedir. Tarım alanı kullanımına bakıldığında ise toplamda 315.068 dekar olan tarım alanlarının büyük bölümü tahıllar ve diğer bitkisel ürünler kaplamaktadır. ikinci sırada ise nadas alanı gelmektedir.

Tuşba ilçesinde 2023 yılında kullanılan tarımsal aletlerin dağılımı şu şekildedir:

Traktör: 768

Diğer Aletler: 6.031

Toplam Alan	Nadas Alanı (Dekar)	Sebze Alanı (Dekar)	Meyveler, içecek Ve Baharat Bitkilerin Alanı (Dekar)	Süs Bitkileri Alanı (Dekar)	Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı (Dekar)
315.068	50.364	2.670	6.568	0	255.466

Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Üretimi:

Ürün Adı	Ekilen Alan (Dekar)	Hasat Edilen Alan (Dekar)	Verim (Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)
Buğday	66.000	64.000	214	13.703
Mısır	102	102	775	79
Arpa	93.750	90.000	149	13.439
Fasulye Kuru	2.000	1.200	268	322
Patates	40	40	3.900	156
Şeker Pancarı	764	538	4.504	2.423
Yonca	40.000	38.000	1.000	38.000
Korunga (Yeşil ot)	12.000	10.000	900	9.000
Mısır(Slaj)	750	750	6.500	4.875
Çayır Otu (Yeşil Ot)	40.000	35.000	400	14.000
Toplam	255.406	239.630	18.610	95.997

Sebze Üretimi:

Ürün Adı	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)
Fasulye (Taze)	100	110
Lahana (Beyaz)	35	105
Marul (Kıvırcık)	40	36
Marul (Göbekli)	40	40
Karpuz	400	1.400
Kavun	800	2.400
Biber Dolmalık	140	210
Biber Sivri	180	252
Salatalık	100	280
Patlıcan	90	135
Domates	650	2.275

Ürün Adı	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)
Bal Kabağı	40	104
Taze Soğan	45	45
Mantar Kültür	40	958
Toplam	2.700	8.350

Meyve Üretimi:

Ürün Adı	Toplu Meyve Alanı (Dekar)	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Meyve Vermeye n Ağaç Sayısı	Verim (Kg/Meyve Veren A.S)	Üretim (Ton)
Elma Golden	2.100	24.025	21.015	37	889
Elma Starking	361	2.638	7.260	35	92
Elma Amasya	190	3.975	2.611	35	139
Diğer Elmalar	460	4.107	16.720	30	123
Armut	450	8.350	5.130	27	225
Ayva	110	1.443	2.609	30	43
Kayısı	272	3.212	4.001	25	81
Kiraz	127	805	4.002	32	26
Vişne	22	643	139	26	17
Şeftali	23	354	365	25	9
Erik	65	860	960	30	26
Badem	43	615	1.240	16	10
Ceviz	1.950	6.000	18.590	20	122

HAYVANCILIK

Hayvan Adı	Canlı Hayvan Sayısı (Baş)
Sığır (Saf kültür, Kültür Melezi, Yerli, Manda, Manda yavrusu, Buzağı, İnek, Öküz, Tosun, Boğa)	28.140
At, Katır, Eşek	251
Koyun (Yerli, Merinos) Keçi (Tiftik, Kıl)	150.465
Hindi, Kaz, Ördek, Beç Tavuğu	6.065
Toplam	184.921

İlçede Turizm

Tuşba gezilecek yerler içinde milattan önceye kadar uzanan alanları içinde bulunduruyor.

İskele Caddesi

İlçe merkezinde İskele Caddesi, Türkiye'nin en uzun caddesidir. Dünyada ise, dünyanın uzun 2'nci caddesi olarak bilinir.

Toprakkale

İlçe merkezine Akköprü Mahallesindedir. Asurlular Van ele geçince, Urartular Tuşba Rusahinli (Toprakkale) şehrini kurarak varlıklarını ettirmişlerdir. Van kalesine yakındır. Van kalesi, Asurlular kuşatılınca, güvenli olmadığı izlenimi yaratır. Bunun üzerine kralı II Rusa da güvenli olması amacıyla, inşa ettirir. Burası Urartu ikinci başkentidir. Daha dinsel bir merkezdir. Çünkü: kale'de baş Haldi'ye adanmış bir tapınağın, saray, depo binası ve sarnıç bulunur. Saray ile tapınağın mozaikleri Müzesi ile Ankara Anadolu Müzesinde sergileniyor. MÖ 612 yılında, gelen Medler, Urartu son verirler.

Meher Kapi

İlçe merkezine Akköprü Mahallesindedir. Toprakkale'nin 600-700 metre kadar batısında, Zimzim batı ucundadır. Hazine kapısı, Çoban kapısı ve kapı adıyla da bilinir. Van 5 km doğusundadır. MÖ 820-810 arasına tarihlenir. "Meher" kelimesi anlamı demektir. Urartu krallarından Menua döneminde Tanrı adına kalker kayanın yaptırılmıştır. İki çerçeve, dikdörtgen bir sahiptir. Tanrı Haldi adına simgesel bir tapınak kapısıdır. Güneye anıt ana kayanın düzleştirilmesi yapılmıştır. Kapı, yerden 17-18 yüksekliktedir. Buraya: yerden kapıya kadar oyulmasıyla yapılmış çıkılmaktadır. Bu basamaklardan bir kısmı aşınmış, büyük bölümü günümüze ulaşmıştır. Meher ortasında, 94 satırlık çivi ile yazılmış Urartuca yazıt bulunur. Yazıtta, Krallıkça tanrı ve tanrıçaların adları ile bunlara kurban büyük ve küçükbaş (sığır, manda, kuzu gibi) sayıları belirtilmektedir. Tanrı, hiyerarşik bir sıraya düzenlenmiştir. En üstte Haldi, sonda Teişeba ve Şivini, Tanrıçalar Arubani, Huba ve Tuşpea'nın yazılıdır. Teişeba Anadolu'nun en önemli tanrılarından birisidir. Meherkapı Tanrı Teişeba'ya 6 sığır ve 12 koyun edileceğinden söz edilmektedir. Teişeba adına, krallarından I. Rusa (MÖ 735-714) tarafından şehirler kurulmuştur. Listenin sırasında bulunan Güneş Tanrısı Şiui: kanatlı güneş diski betimlenmiştir.

Ayanis Kalesi

Tuşba İlçe bağlı 32 km uzaklıktaki Ağartı köyünün bir tepe üstünde Van gölünün kıyısındadır. Doğu doğrultusunda uzanan tepe, Van 250 metre yüksektir. Kalede, arkeolojik kazılarda bulunan çivi yazılı kitabesine göre: Ayanis kalesi, MÖ 685 ve 650 arasında, Urartu krallığının başında Kral II Rusa döneminde yaptırılmıştır. Kalenin: MÖ 673-672 arasında yapıldığı tahmin edilmektedir. Kaleye: dağının karşısındaki Rusa kenti gelen “Rusahinili-Eiduru-kai” ismi verilmiştir. Kale: 100 x 400 boyutlarındadır.

Kale'nin Bölümleri

Tapınak Alanı

Tapınak Cellası ve

Payeli Salondur.

Hüsrev Paşa Külliyesi

Van Kalesinin arkasında bulunan eski Van şehrinde bulunmaktadır. Hüsrev Paşa Külliyesi; medrese, han, hamam, türbe, imarethane ve camiden oluşmaktadır. Bu külliyenin merkezini Hüsrev Paşa Camisi oluşturmaktadır. Van Beylerbeyi Hüsrev Paşa tarafından yaptırılan Hüsrev Paşa Cami Mimar Sinan'ın eserlerindendir. İçerisinde bulunan çini ve dış mimarisinde bulunan taş işçiliği ile dikkat çekmektedir.

Eski Van Şehri

Birinci dünya Savaşına kadar Ermeni ve Türklerin birlikte huzur içinde yaşadığı eski Van Şehri Van kalesinin arkasında bulunmaktadır. Camii, kilise ve evlerden oluşan bu şehirdeki yapıların çoğu harabeye dönmüştür. Eski Van Şehrinde bulunan yakın zamanda restore edilen tarihi geçmişe sahip Hüsrev Paşa Külliyesi ve Kaya Çelebi Camii tarihi görüntüsü ve eşsiz mimarisi ile görülmeye değer yerlerdendir.

Tuşba İlçesi Eğitim:

Tuşba ilçe merkezinin 2023 Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine bakıldığında ilçede halihazırda okuma yazma bilmeyenlerin sayısı 5.455 bunun yanı sıra Edremit ilçe merkezi, belde ve köylerinde toplam da 185 eğitim öğretim kurumu bulunmaktadır. 42.080 öğrencisi vardır. 1657 derslik, 2.867 öğretmen görev yapmaktadır. Derslik başına öğrenci sayısında ilköğretimde ve ortaöğretimde 28, mesleki ve teknik eğitimde 16'dır. Lise de 23'tür.

İlçede Yapılması Gerekenler

- Tarımsal üretimdeki rekabet gücünün artırılması
- Tarımda Kaynakların Etkin Kullanılması
- İmalat Sanayinde Rekabetçiliğin Artırılması
- Bölgenin Lojistik Merkezi Haline dönüştürülmesi
- Dış Ticaretin Geliştirilmesi
- Turizm Gelirlerinin Sürdürülebilir bir şekilde artırılması
- Ar-Ge, Markalaşma, Üniversite Sanayi İşbirliğinin geliştirilmesi

